

L'esquimal sentimental

Sempre he pensat que Déu té el sentit de l'humor. Un humor sovint negre. Per una estranya paradoxa o una broma mal entesa del Creador, mai la literatura a la Catalunya Nord havia assolit un nivell tan bo ara que la nostra llengua s'evapora i que les paraules viues cristal·litzen en les novel·les, les cançons i les plaques de carrers.

Aleix Renyé, escriptor lleidatà refugiat al Rosselló, deu ser el principatí que coneix millor la realitat del nostre petit país, a punt de perdre la catalanitat sense ser ben francès tampoc. Casat i mainadat amb una minyona del Riberal, l'Aleix ens presenta per fi les memòries que ens devia des de feia tants anys. Que el lector d'aquesta revista no s'enganyi... *Catalunya Nord. La llesqueta del septentrí*, que ens porta Edicions El Jonc, no es tracta ben bé d'un llibre de memòries convencional i un bri avorrit del tipus "Vaig néixer a Pamperigosta l'any 1950, etc.". Ans al contrari. És un viatge íntim al pol nord de la nostra geografia.

L'autor mira de satisfer la bona gent que es demana "Què, com ho tenim això del català a la Catalunya Nord?" (pàgina 13). Sense cansar-se, Renyé respon magníficament com un poeta, conservador d'un estany amenaçat. Allunyant-se del perill de l'autopublicitat que Frederic Mistral denunciava a la fi de les seues *Memòries i relats*, Aleix Renyé desgrana anècdotes delicioses i significatives, com la fringaire d'un sultà que no vol morir degollada.

A la manera de les *Mil i una nits*, el contaire xerra i la llengua viu. Amb un entusiasme emocionant, el narrador s'ha enamorat del català septentrional. Cada cop que apareix un nord-català d'antany que no ha après català amb el mètode *Digui, digui* i *Els verbs catalans* de Xuriguera, Renyé no pot estar-se de celebrar la puresa del seu parlar. "Se'ns acostava un home gran vestit com si fos un militar. Vivía tot sol en una mena de casot mig enrunat i parlava un català antic —hom hauria dit sortit d'un llibre d'Ausiàs March. Era un goig oír aquella llengua rica, vella, gens contami-

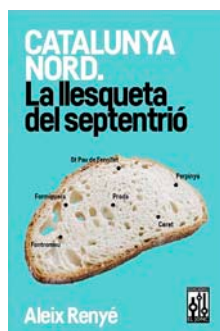

Aleix Renyé

nada", ens explica en la pàgina 113, en un dels grans moments del llibre.

L'Aleix Renyé confessa que és capaç de suportar la xerrameca d'un vell col·laboracionista, amic de Robert Brasillach, pel senzill plaer del bell llenguatge catalanesc. Sense jutjar ningú, amb una humanitat real i profunda, Renyé no renya els altres. S'estima la gent i la gent l'estima. Evoca amb emoció, la mateixa tendresa, un pagès i un president vençut pel càncer. Ens presenta un senyor de Baixàs alienat que volia que li diguessin Beccàs... Amb una pinzellada, m'ha fet simpàtic el malaguanyat president Bourquin, que fins ara jo considerava com un polític sectari i anticatalà.

Aleix Renyé, sense donar lliçons, ens mostra que la realitat és més complexa. Sovint els homes valen més que les seues paraules. No vull pas caure en hiperbòles delirants, però heu de saber que aquest és un llibre deliciós, un visat perfumat cap a les terres del nord.

Catalunya Nord. La llesqueta del septentrí

ALEIX RENYÉ

Edicions El Jonc
Lleida, març del 2017